

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I
ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH
SKUTKÓW**

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Skład gatunkowy drzewostanów niezgodny z siedliskiem	1. Regulacja składu gatunkowego i struktury drzewostanów w celu doprowadzenia do właściwego składu gatunkowego i struktury drzewostanów. 2. Zbiór nasion i hodowla sadzonek do odnowień drzewostanów. 3. Odnowienia sztuczne - sadzenia i podsiewy docelowymi gatunkami drzew. 4. Cięcia związane z przebudową drzewostanów inicjujące i odsłaniające odnowienia naturalne o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem. 5. Pielęgnacja upraw i młodników w celu doprowadzenia do właściwego składu gatunkowego i struktury młodników
2	Podatność drzewostanów świerkowych pochodzenia sztucznego na szybkie zamieranie	1. Usuwanie drzew opanowanych przez kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>), mogących doprowadzić do rozpadu drzewostanów. 2. Usuwanie wiatrowałów stanowiących potencjalną bazę do nadmiernego rozwoju owadów mogących doprowadzić do rozpadu drzewostanów. 3. Odłowy owadów - kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>) - do pułapek feromonowych. 4. Zwalczanie kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) przez korowanie drzew zasiedlonych. 5. Tworzenie i utrzymywanie powierzchni biocenotycznych. 6. Pozostawienie do mineralizacji części drzew. 7. Kontrola liczebności wybranych gatunków owadów. 8. Kontrola masowego występowania grzybów pasożytniczych - opieńki (<i>Armillaria sp.</i>), korzeniowca wieloletniego (<i>Heterobasidion annosum</i>)
3	Uszkodzenia odnowień i młodników przez jeleniowate	1. Zabezpieczanie sadzonek w uprawach i odnowieniach naturalnych indywidualnymi środkami mechanicznymi. 2. Ogrodzenie wybranych upraw i młodników poza miejscami występowania głuszca (<i>Tetrao urogallus</i>) i cietrzewia (<i>Tetrao tetrix</i>).

		3. Ograniczenie liczebności jeleni (<i>Cervus elaphus</i>) i ich koncentracji w uprawach i młodnikach, poprzez redukcję części osobników
4	Zanikanie zbiorowisk roślinnych typowych dla polan reglowych z powodu zaprzestania ich użytkowania	1. Wypas lub wykaszanie łąk z usuwaniem biomasy z ekosystemu, usuwanie samosiewów drzew i krzewów, nawożenie organiczne. 2. Wykup nieużytkowanych łąk reglowych
5	Zagrożenie bytowania głuszca (<i>Tetrao urogallus</i>) i cietrzewia (<i>Tetrao tetrix</i>)	1. Wyznaczanie stref ochronnych. 2. Patrole inwentaryzacyjno-ochronne. 3. Promowanie ścieżki edukacyjnej „Mokry Kozub” celem odciążenia szlaków turystycznych przebiegających przez główny kompleks Parku. 4. Redukcja drapieżników - lisa (<i>Vulpes vulpes</i>), kuny leśnej (<i>Martes martes</i>)
6	Ograniczenie miejsc lęgowych i żerowych dzięciołów i sów w wyniku gospodarki leśnej na obszarach leśnych w minionym okresie	1. Tworzenie i utrzymywanie powierzchni biocenotycznych. 2. Pozostawienie do mineralizacji drzew obumierających i obumarłych
7	Erozja nawierzchni szlaków turystycznych i terenów sąsiadujących ze szlakami turystycznymi	1. Utrzymanie we właściwym stanie nawierzchni szlaków turystycznych (konserwacja, remonty, naprawy bieżące). 2. Czyszczenie przepustów i sączków. 3. Ustawianie i konserwacja tablic informacyjnych. 4. Udrażnianie szlaków w piętrze kosodrzewiny, poprzez przycięcie pędów. 5. Usuwanie wiatrolomów ze szlaków turystycznych i drzew bezpośrednio zagrażających bezpieczeństwu turystów. 6. Utrzymywanie drewnianych barierek w miejscach koncentracji ruchu turystycznego. 7. Edukacja zwiedzających w zakresie związanym z ochroną przyrody oraz zasadami udostępnienia Parku. 8. Konserwacja, naprawa, uzupełnienie drewnianych tyczek na szlakach graniowych w celu zwiększenia bezpieczeństwa turystów
8	Niszczanie infrastruktury turystycznej spowodowane przez czynniki atmosferyczne i niewłaściwe postępowanie zwiedzających	1. Konserwacja, remonty i bieżące naprawy infrastruktury turystycznej. 2. Edukacja zwiedzających w zakresie ochrony przyrody i zasad udostępnienia Parku. 3. Patrolowanie terenu
9	Nieprzestrzeganie przez zwiedzających zasad ochrony przyrody w szczególności: 1) zaśmiecenie i zanieczyszczanie terenu, 2) zakłócanie ciszy, 3) uszkodzanie roślin oraz grzybów	1. Podnoszenie świadomości ekologicznej zwiedzających z wykorzystaniem Wystawy Stałej, Ogrodu Roślin Babiogórskich, Ogrodu Zmysłów, ścieżek edukacyjnych oraz punktów informacji przyrodniczej i turystycznej. 2. Usuwanie odpadów z obszaru Parku, systematyczne opróżnianie koszy na odpady przy głównych wejściach do Parku. 3. Ustawienie i bieżąca obsługa kabin sanitarnych przy ważniejszych wejściach do Parku. 4. Patrolowanie terenu
10	Duży ruch turystyczny na następujących szlakach: 1) czerwonym (Krowiarki – Diablak – Przełęcz Brona – Markowe Szczawiny),	1. Utrzymanie we właściwym stanie nawierzchni szlaków turystycznych. 2. Utrzymanie opłat za wstęp do Parku. 3. Edukacja turystów przy Punktach Informacji Turystycznej i Przyrodniczej

	2) żółtym (Markowe Szczawiny – Diabłak), 3) zielonym (Zawoja Markowa – Markowe Szczawiny), 4) niebieskim (Krowiarki – Markowe Szczawiny)	
11	Duża koncentracja zwiedzających na Krowiarkach, Sokolicy, Diabłaku, Przełęczy Brona, Markowych Szczawinach	1. Patrowanie miejsc o dużej koncentracji zwiedzających. 2. Utrzymywanie drewnianych barier na Krowiarkach, Markowych Szczawinach, Sokolicy, Kępie, Przełęczy Brona
12	Zanikanie miejsc bytowania płazów	1. Oczyszczenie istniejących oczek wodnych na terenie ochrony czynnej i krajobrazowej z materii organicznej. 2. Likwidacja pułapek ekologicznych (koleiny na drogach leśnych) z jednoczesnym stworzeniem nowych miejsc rozrodu. 3. Stworzenie dla płazów miejsc rozrodu (uformowanie małych oczek wodnych), schronień, kryjówek i zimowania
13	Brak warunków lokalowych na prowadzenie działalności edukacyjnej	Podjęcie starań o: 1) budowę ośrodka dokumentacyjno-edukacyjnego, 2) rozbudowę istniejącej bazy edukacyjnej, 3) zagospodarowanie przestrzeni przy Wystawie Stałej
14	Gospodarcze użytkowanie borów górnoreglowych przez wspólnotę gruntową i leśną oraz osoby fizyczne	Wykup gruntów leśnych lub wymiana na inne grunty
15	Niszczenie terenu podczas poboru drewna na opał przez osoby uprawnione do serwitutu opałowego	Wykup lub wymiana serwitutu opałowego na inne świadczenia

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zagrożenie niektórych gatunków ptaków wynikające z ograniczonej ilości miejsc lęgowych	Pozostawianie drzew starych, z dziuplami
2	Zagrożenie niektórych gatunków ssaków z rodziny plichowatych: popielicy (<i>Glis glis</i>), orzesznicy (<i>Muscardinus avellanarius</i>), koszatki (<i>Dryomys nitedula</i>), żółędnicy (<i>Eliomys quercinus</i>) wynikające z ograniczonej ilości miejsc rozrodu oraz braku dostatecznej bazy pokarmowej	1. Ochrona siedlisk, gniazd i nor. 2. Pozostawianie starych i obumarłych drzew
3	Zagrożenie pożarowe	Utrzymanie dróg pożarowych zapewniające możliwości dojazdu pojazdami gaśniczymi oraz utrzymanie punktów poboru wody

4	Ulewne deszcze, powódzie	1. Utrzymanie we właściwym stanie infrastruktury technicznej odprowadzającej wodę ze szlaków turystycznych, dróg leśnych. 2. Odbudowa zniszczonych przez powódzie elementów infrastruktury technicznej, w tym mostków i urządzeń do monitoringu wód
5	Zagrożenie niektórych gatunków ptaków w okresie mroźnych i śnieżnych zim	Dokarmianie ptaków w okresie mroźnych i śnieżnych zim w rejonie osad mieszkaniowych

III. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
Pojawianie się inwazyjnych gatunków roślin zielnych obcego pochodzenia	Usuwanie roślin inwazyjnych

IV. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
Zanik kultywowania tradycji regionalnych i tradycyjnych form gospodarowania	Promowanie dziedzictwa kulturowego, m.in. organizowanie wystaw, imprez plenerowych, konkursów i przeglądów o tematyce kulturowej oraz propagującej wspieranie tradycyjnych form gospodarki (gospodarka leśna, pasterska, budownictwo regionalne, itp.)

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU,
ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja
1	Kontrolne poszukiwanie zasnui (<i>Cephalcia sp.</i>) w ściółce i glebie	Według potrzeb	Miejsca żerowania zasnui (<i>Cephalcia sp.</i>) na obszarze ochrony ścisłej
2	Kontrola liczebności kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>) przy pomocy pułapek zapachowych (feromonowych)	Do 24 pułapek ¹⁾	Obszar objęty ochroną ścisłą

B. Tereny udostępnione w celach turystycznych i edukacyjnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Rozbiórka kamiennych murków wznoszonych przez turystów na kopule szczytowej Babiej Góry	Według potrzeb	Oddziały – 28a, 28f
2	Bieżąca konserwacja i naprawa nawierzchni szlaków turystycznych, infrastruktury turystycznej, obiektów kulturowych		Obszar objęty ochroną ścisłą
3	Usuwanie powalonych drzew ze szlaków turystycznych		
4	Usuwanie odpadów		
5	Przycięcie pędów kosodrzewiny na szlakach graniowych: 1) czerwony (Sokolica – Kępa- Diablak- Przełęcz Brona), 2) zielony (Diablak – Ruiny schroniska BV)	Według potrzeb	Oddziały – 18, 19, 201, 21, 22, 23, 28
6	Utrzymywanie drewnianych barierek w miejscach udostępnionych dla celów turystycznych narażonych na wydeptywanie (miejscza koncentracji ruchu turystycznego), budowa drewnianych barierek	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną ścisłą
7	Wymiana i uzupełnienie drewnianych tyczek na szlakach graniowych w celu zwiększenia bezpieczeństwa turystów	100 sztuk	Oddziały – 18, 19, 201, 21, 22, 23, 28
8	Odtworzenie i odbudowa szlaku niebieskiego (Górny Płaj)	1400 m ¹⁾	Oddział - 18

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie drzew zasiedlonych przez kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), rytownika pospolitego (<i>Pityogenes</i>)	Według	Drzewostany świerkowe sztucznego pochodzenia objęte

	<i>chalcographus</i>) mogących doprowadzić do gwałtownego rozpadu drzewostanów świerkowych oraz wiatrowałów	potrzeb	ochroną czynną
2	Korowanie drzew zasiedlonych przez korniki (<i>Scolytinae</i>), pozostawienie do mineralizacji części ściętych drzew		
3	Regulacja składu gatunkowego oraz zagęszczenia drzew w uprawach, odnowieniach naturalnych i młodnikach (czyszczenia wczesne i późne) – według zasad określonych indywidualnie dla każdego wydzielenia	Do 28,43 ha ¹⁾	Oddziały - 54c, 58a, 70c, 71a, 78b, 79a, f, 93a, 95a, 96d, g, 98a, b
4	Wykaszanie niepożądanych roślin w uprawach leśnych	Do 20,45 ha ¹⁾	Uprawy na obszarze objętym ochroną czynną
5	Zabezpieczanie przed zwierzyną sadzonek na uprawach i odnowieniach naturalnych poprzez stosowanie środków mechanicznych	Do 43,66 ha ¹⁾	Uprawy i odnowienia naturalne na obszarze objętym ochroną czynną
6	Zabezpieczanie przed zwierzyną upraw, odnowień naturalnych poprzez stosowanie ogrodzeń: 1) budowa nowych ogrodzeń, 2) remont i konserwacja istniejących	18,23 ha ¹⁾	Oddziały - 5b, 6a, b, 8a, b, 9b, 10c, 11b, 15a, 37a, 39a, 40a, 45c, 51d, 54c, 66c, 69c, h, 78b, 78c, 80a, 81b, c
7	Ograniczenie koncentracji jeleni (<i>Cervus elaphus</i>) w rejonie upraw zlokalizowanych w obrębie ochrony czynnej, a w kilku przypadkach ochrony krajobrazowej i odnowień naturalnych przez ich redukcję	Do 20 osobników	Obszar objęty ochroną czynną
8	Odłowy kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) i rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>) do pułapek zapachowych (feromonowych)	186 pułapek ¹⁾	
9	Kontrola występowania brudnicy mniszki (<i>Lymantria monacha</i>) przy wykorzystaniu pułapek zapachowych (feromonowych)	10 pułapek ¹⁾	
10	Wykładanie drzew pułapkowych (pułapki klasyczne) na kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>)	63 drzewa pułapkowe	
11	Kontrolne poszukiwanie zasnu (<i>Cephalcia sp.</i>) w ściółce i glebie	Według potrzeb	Miejsca żerowania zasnu (<i>Cephalcia sp.</i>) na obszarze ochrony czynnej
12	Utrzymanie, odtworzenie punktów poboru wody do celów przeciwpożarowych	7 obiektów	Na potokach na obszarze objętym ochroną czynną
13	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia - niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>), niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>) oraz rdestowca ostrokończystego (<i>Reynoutria japonica</i>)	Według potrzeb	Oddziały - 42, 43d, 72 oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia występowania okazów
14	Odnowienia luk i przerzedzeń, poprzez sadzenia jodły (<i>Abies alba</i>)	Do 15,70 ha ¹⁾	Oddziały - 6b, 8a, b, 9b, c, 10c, 11a, 13a, 14a, 38a, 69c, 79c, 81c, 82b, 89a, 92a, 93b, 94b, 98b, 100b
15	Pozostawienie do mineralizacji posuszu czynnego i	Do 8 ha	Oddziały - 93b, c, 94c, 94b

	jałowego oraz wiatrowałów na powierzchniach biocenotycznych - bieżąca rejestracja zasiedlania drzew przez owady i grzyby		
16	Utrzymanie infrastruktury do monitoringu wód płynących i gruntowych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Wypas lub wykaszanie łąk i pastwisk z usunięciem biomasy	Do 8 ha	Oddziały - 43a, 43c, 72h, 53d, 101d
2	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia - niecierpka gruczołowatego (<i>Impatiens glandulifera</i>), niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>) oraz rdestowca ostrokończystego (<i>Reynoutria japonica</i>)	Według potrzeb	Oddział 72 oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia okazów
3	Usunięcie drzew	Do 3 ha	Oddziały - 72h, 101d
4	Odkrzaczanie łąk i pastwisk z usunięciem biomasy		

C. Ochrona przyrody nieożywionej i gleb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Wykaszenie roślinności na terenie stacji meteorologicznej na Markowych Szczawinach	0,01 ha	Oddział 12c
2	Usuwanie odpadów z potoków i ich bezpośredniego sąsiedztwa oraz z terenów przy granicy Parku	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną

D. Tereny udostępnione w celach turystycznych i edukacyjnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Usuwanie powalonych drzew ze szlaków turystycznych	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną
2	Bieżąca konserwacja i naprawa nawierzchni szlaków turystycznych, infrastruktury turystycznej, obiektów kulturowych		
3	Usuwanie odpadów		
4	Utrzymywanie drewnianych barierek w miejscach koncentracji ruchu turystycznego		
5	Budowa barierek i drewnianych poręczy		

6	Zainstalowanie i obsługa (w okresie maj – październik) kabin sanitarnych z własnym pojemnikiem na nieczystości	4 sztuki	Oddziały - 3c, 42c, 44b, 72c
7	Odtworzenie i odbudowa szlaku czarnego (Markowe Szczawiny – Ryzowana)	do 600 m ¹⁾	Oddziały – 10, 11
8	Odtworzenie i odbudowa szlaku niebieskiego Górny Płaj wraz z infrastrukturą przy Mokrym Stawku (wymiana barierek, ławek, budowa platformy)	900 m ¹⁾	Oddziały – 6b, 17a, b

E. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Utrzymanie, modernizacja, konserwacja i remont dróg leśnych	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną
2	Naprawa istniejących i budowa nowych urządzeń odwadniających drogi (sączki, przepusty, rowy)		
3	Naprawa i odbudowa mostków		
4	Wykonanie nawierzchni szlaków zrywkowych z żerdzi (dylówka)	Do 400 m ¹⁾	
5	Wykaszenie roślinności z poboczy i rowów głównych dróg leśnych	1,6 km	Oddziały - 59, 60, 61, 62, 63
6	Bieżące utrzymanie punktów poboru wody dla celów przeciwpożarowych	8 punktów	Oddziały - 44a, 60a, 62a, 69a, 72a, 96b, 15, 71
7	Utrzymanie rogatek, konserwacja tablic urzędowych oraz informacyjnych	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną czynną

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Usuwanie drzew zasiedlonych przez kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>), rytownika pospolitego (<i>Pityogenes chalcographus</i>), mogących doprowadzić do gwałtownego rozpadu drzewostanów świerkowych oraz wiatrowałów	Według potrzeb	Drzewostany świerkowe sztucznego pochodzenia objęte ochroną krajobrazową
2	Korowanie drzew zasiedlonych przez korniki		
3	Pozostawienie do mineralizacji części ściętych drzew		
4	Odnowienia luk i przerzedzeń, poprzez sadzenia jodły (<i>Abies alba</i>)	Do 0,30 ha ¹⁾	Oddziały - 88a
5	Nadzór nad lasami niepaństwowymi, wyznaczanie drzew do wycięcia według oceny	95,33 ha	Oddziały - 8Aa, 9Aa, 11Aa, 11Ac, 11Af, 11Aj, 21Aa, 24Aa, 24Ab,

	stanu lasu		24Ac, 24Af, 24Ag, 24Ah, 24Ai
6	Kontrolne poszukiwanie zasnu (Cephalcia sp.) w ściółce i glebie	Według potrzeb	Miejsca żerowania zasnu (Cephalcia sp.) na obszarze ochrony krajobrazowej
7	Zabezpieczanie przed zwierzyną upraw, poprzez stosowanie środków mechanicznych	0,80 ha ¹⁾	Oddział 88a
8	Hodowla materiału sadzeniowego – prace szkółkarskie	0,86 ha	Oddziały - 69d
9	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia – niecierpka gruczołowatego (Impatiens glandulifera), niecierpka drobnokwiatowego (Impatiens parviflora) oraz rdestowca ostrokończystego (Reynoutria japonica)	Według potrzeb	Oddziały - 1c, 1d, 1l, 72c oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia występowania okazów
10	Utrzymanie infrastruktury do monitoringu wód płynących	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Wypasanie lub wykaszanie łąk i pastwisk z usunięciem biomasy	Do 8 ha	Oddziały - 1b, 1c, 72d, 90c, 11Aa, b, c
2	Usuwanie z ekosystemów roślin inwazyjnych obcego pochodzenia – niecierpka gruczołowatego (Impatiens glandulifera) i niecierpka drobnokwiatowego (Impatiens parviflora) oraz rdestowca ostrokończystego (Reynoutria japonica)	Według potrzeb	Oddziały - 1a, 1b, 1o, 72b, 72d, 72f oraz w innych pododdziałach w razie stwierdzenia okazów
3	Usunięcie drzew	Do 1 ha	W razie stwierdzenia potrzeby na obszarze ochrony krajobrazowej
4	Odkrzaczanie łąk i pastwisk z usunięciem biomasy		

C. Tereny udostępnione w celach turystycznych i edukacyjnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Bieżąca konserwacja i naprawy szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, infrastruktury turystycznej	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2	Usuwanie drzew powalonych na szlaki turystyczne		
3	Usuwanie odpadów		
4	Zainstalowanie i obsługa (w okresie maj – październik) kabin sanitarnych z własnym pojemnikiem na nieczystości	4 obiekty	Oddziały - 69d, 72g
5	Przycięcie pędów kosodrzewiny na szlaku graniowym	Według	Oddział 23

	zielonym (Przełęcz Brona- Cyl- Świstakowe Skałki)	potrzeb	
6	Odtworzenie i odbudowa szlaku czarnego (Markowe Szczawiny – Ryzowana)	do 400 m ¹⁾	Oddział 11A
7	Pielęgnacja roślin, utrzymanie ścieżek i infrastruktury w Ogrodzie Zmysłów	0,26 ha ¹⁾	Oddział 1k
8	Całościowa modernizacja Ogrodu Roślin Babiogórskich – reorganizacja kwater, wymiana nasadzeń, remont infrastruktury towarzyszącej (ścieżki, ujęcia wody)		
9	Wykaszenie na terenach przystankowych ścieżki edukacyjnej „Mokry Kozub”	Według potrzeb	Oddziały - 1l, 1m, 1n, 1o, 72b
10	Utworzenie miejsc postojowych dla samochodów osobowych	Do 0,20 ha ¹⁾	Oddział 72d
11	Przygotowanie planów i dokumentacji technicznej oraz podjęcie działań zmierzających do rozbudowy budynku siedziby Dyrekcji i Wystawy Stałej poprzez dobudowanie nowych pomieszczeń edukacyjno-wystawowych oraz rozpoczęcie prac budowlanych przy rozbudowie budynku Dyrekcji i Wystawy Stałej	1 obiekt ¹⁾	Oddziały - 1k, 1j

D. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Remonty, modernizacja, konserwacja, bieżące utrzymanie dróg oraz urządzeń odwadniających drogi (mosty, sączki, przepusty, rowy)	Do 4,50 km ¹⁾	Obszar objęty ochroną krajobrazową
2	Wykaszenie roślinności z poboczy i rowów		
3	Modernizacja nawierzchni dróg	Do 2 km ¹⁾	Oddziały - 95a, 96a, 99g, 101f, 99A
4	Remont zbiornika przeciwpożarowego	1 obiekt	Oddział 99d
5	Utrzymanie rogatek, konserwacja tablic urzędowych oraz informacyjnych	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną krajobrazową

¹⁾ Rozmiar zadania zależy od posiadania środków finansowych.

²⁾ Ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielone są na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. Ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Okrzyn jeleni (<i>Laserpitium archangelica</i>)	Inwentaryzacja i monitoring stanowisk oraz zabezpieczenie przed ich zniszczeniem	1. Kontrola stanowisk w terenie. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
2	Rogownica alpejska (<i>Cerastium alpinus</i>)		
3	Tocja karpacka (<i>Tozzia alpina</i> subsp. <i>Carpatica</i>)		
4	Rośliny chronione, rzadkie, osobliwe niewymienione w punktach 1-3	Rejestracja stanowisk	1. Rejestracja stanowisk roślin i ich siedlisk. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

B. Ochrona gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>)	Monitoring znanych stanowisk i ochrona przed ich zniszczeniem	1. Obserwacje w terenie. 2. Patrole ochronne stanowisk w czasie rójki. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
2	Płazy: 1) traszka karpacka (<i>Triturus Montandowi</i>), 2) kumak górski (<i>Bombina variegata</i>), 3) traszka zwyczajna (<i>Triturus vulgaris</i>), 4) traszka górską (<i>Triturus alpestris</i>), 5) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>)	Inwentaryzacja gatunków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola miejsc rozrodu. 3. Dokumentacja fotograficzna
3	Głuszec (<i>Tetrao urogallus</i>)	1. Ochrona osobników i ich lęgów. 2. Monitoring siedliska gatunku w celu jego ochrony. 3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja tokowisk. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 4. Zbiór piór. 5. Patrole ochronne. 6. Wyznaczenie w razie potrzeby stref ochrony. 7. Zmniejszenie ruchu turystycznego na szlakach przebiegających w rejonie ostoi głuszcza, poprzez promocję ścieżki edukacyjnej „Mokry Kozub”

4	Cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>)	1. Ochrona osobników i ich lęgów. 2. Monitoring siedliska gatunku w celu jego ochrony. 3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja tokowisk. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 4. Zbiór piór. 5. Patrole ochronne. 6. Wyznaczenie w razie potrzeby stref ochrony. 7. Zmniejszenie ruchu turystycznego na szlakach przebiegających w rejonie ostoi cietrzewia, poprzez promocję ścieżki edukacyjnej „Mokry Kozub”
5	Dzięcioły: 1) białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 2) duży (<i>Dendrocopos major</i>), 3) czarny (<i>Dryocopus martius</i>), 4) średni (<i>Dendrocopos medius</i>) 5) trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 6) zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 7) dzięciołek (<i>Dendrocopos minor</i>), 8) zielony (<i>Picus viridis</i>), 9) krętogłów (<i>Jynx torquilla</i>)	Inwentaryzacja i monitoring ptaków oraz ich miejsc bytowania w celu ochrony przed ich zniszczeniem	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 3. Patrole inwentaryzacyjne
6	Sowy: 1) puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>), 2) puszczyk zwyczajny (<i>Strix aluco</i>), 3) sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), 4) włośchatka (<i>Aegolius funereus</i>)	Inwentaryzacja i monitoring ptaków oraz ich miejsc bytowania w celu ochrony przed ich zniszczeniem	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej. 3. Patrole ochronne. 4. Wyznaczenie stref ochrony dla sóweczki i włośchatki
7	Pilchowate: 1) popielica (<i>Glis glis</i>), 2) orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>), 3) koszatka (<i>Dryomys nitedula</i>), 4) żołądnica (<i>Eliomys quercinus</i>)	Inwentaryzacja gatunków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola naturalnych schronień. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
8	Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Przeciwdziałanie zachorowaniu na wściekliznę	Wykładanie szczepionek przeciwko wściekliznie
9	Jeleniowate: 1) jeleń europejski (<i>Cervus elaphus</i>), 2) sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Inwentaryzacja i monitoring gatunków w celu ich ochrony	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Liczenie bezpośrednie na powierzchniach próbnych. 3. Inwentaryzacja babrzysk. 4. Inwentaryzacja jeleni na rykowiskach
10	Duże drapieżniki: 1) niedźwiedź (<i>Ursus arctos</i>), 2) wilk (<i>Canis lupus</i>), 3) ryś (<i>Lynx lynx</i>)	Inwentaryzacja i monitoring gatunków w celu ich ochrony	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola miejsc rozrodu i zimowania. 3. Inwentaryzacja wilków poprzez stymulację głosową 4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
11	Zwierzęta chronione, rzadkie, osobliwe niewymienione w punktach 1-10	Rejestracja osobników i oznak ich bytowania	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja oznak bytowania. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

II. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt na obszarach objętych ochroną czynną

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Tocza karpacka (<i>Tozzia alpina subsp. Carpatica</i>)	Inwentaryzacja i monitoring stanowisk w celu zabezpieczenia przed ich zniszczeniem	1. Kontrola stanowisk w terenie. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
2	Rośliny chronione, rzadkie, osobliwe nie wymienione w punkcie 1	Rejestracja stanowisk	1. Rejestracja stanowisk roślin i ich siedlisk. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Sichrawa karpacka (<i>Pseudogaurotina excellens</i>)	1. Monitoring znanych stanowisk oraz zabezpieczenie ich przed zniszczeniem. 2. Utrzymanie istniejących stanowisk sichrawy karpackiej (<i>Pseudogaurotina excellens</i>)	1. Obserwacje w terenie. 2. Patrole ochronne stanowisk w czasie rójki. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej Poprawa warunków bytowania na stanowiskach poprzez odsłonięcie wiciokrzewu czarnego (<i>Lonicera nigra</i>) - usunięcie części podrostów, obcięcie gałęzi, usunięcie niektórych drzew – zabieg na 10 stanowiskach
2	Płazy: 1) traszka karpacka (<i>Triturus montandoni</i>), 2) kumak górski (<i>Bombina variegata</i>), 3) traszka górska (<i>Triturus alpestris</i>), 4) traszka zwyczajna (<i>Triturus vulgaris</i>), 5) ropucha szara (<i>Bufo bufo</i>)	1. Uformowanie małych oczek wodnych 2. Likwidacja pułapek ekologicznych w wybranych obszarach 3. Stworzenie miejsc schronień i kryjówek płazów 4. Stworzenie miejsc zimowania płazów	1. Uformowanie oczek wodnych w miejscach zabagnionych stanowiących miejsce rozrodu płazów do 7 oczek o powierzchni do 5 m ² i głębokości do 1 m. 2. Likwidacja pułapek ekologicznych z jednoczesnym stworzeniem w ich rejonie nowych miejsc rozrodu. 3. Wykonanie do 5 miejsc schronień i kryjówek z kamieni, pni i gałęzi w rejonie rozrodu płazów. 4. Wykonanie do 5 miejsc zimowania płazów – wykonanie niewielkich zagłębień w gruncie ułożenie na nich kamieni, przykrycie warstwą leżaniny, gałęzi i ziemi
3	Głuszec (<i>Tetrao urogallus</i>)	Ochrona osobników i ich lęgów	Odstrzał lub odłów drapieżników - do 15 osobników lisów (<i>Vulpes vulpes</i>) i kuny leśnej (<i>Martes martes</i>)
4	Cietrzew (<i>Tetrao tetrix</i>)		
5	Jarząbek (<i>Bonasa Banasia</i>)		
6	Dzięcioły: 1) białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 2) duży (<i>Dendrocopos major</i>),	Ochrona osobników i miejsc ich bytowania	1. Utrzymywanie powierzchni biocenotycznych. 2. Pozostawienie do mineralizacji części stojącego posuszu stanowiącego potencjalne

	3) czarny (<i>Dryocopus martusi</i>), 4) średni (<i>Dendrocopos medius</i>), 5) trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 6) zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 7) dzięciołek (<i>Dendrocopos minor</i>), 8) krętogłów (<i>Jynx torquilla</i>)		miejsca żerowania i miejsca lęgowe
7	Sowy: 1) puszczyk uralski (<i>Strix uralensis</i>), 2) puszczyk zwyczajny (<i>Strix aluco</i>), 3) sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>), 4) włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	Ochrona osobników i miejsc ich bytowania	1. Utrzymywanie powierzchni biocenotycznych. 2. Pozostawienie do mineralizacji części stojącego posuszu stanowiącego potencjalne miejsca żerowania i miejsca lęgowe
8	Sikory: 1) bogatka (<i>Parus major</i>), 2) modra (<i>Parus caeruleus</i>), 3) sosnowka (<i>Parus ater</i>), 4) czarnogłowa (<i>Parus montanus</i>), 5) czubatka (<i>Parus cristatus</i>), 6) uboga (<i>Parus palustris</i>)	Ochrona osobników i ich lęgów	Utrzymanie istniejących budek lęgowych dla ptaków, ich kontrola i czyszczenie
9	Kowalik (<i>Sitta europaea</i>)		
10	Pelzacz (<i>Certhia familiaris</i>)		
11	Muchołówka żałobna (<i>Ficedula hypoleuca</i>)		
12	Krętogłów (<i>Jynx torquilla</i>)		
13	Derkacz (<i>Crex crex</i>)	1. Ochrona osobników i ich lęgów. 2. Monitoring tokowisk w celu ich ochrony	1. Utrzymanie polan śródleśnych i dostosowanie sposobu ochrony polan do biologii derkacza. 2. Prowadzenie obserwacji w terenie. 3. Rejestracja tokowisk
14	Pilchowate: 1) popielica (<i>Glis glis</i>), 2) orzesznica (<i>Muscardinus avellanarius</i>), 3) koszatka (<i>Dryomys nitedula</i>), 4) żołędniczka (<i>Eliomys quercinus</i>)	Inwentaryzacja gatunków	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola naturalnych schronień i rozwieszonych budek lęgowych dla ptaków w celu określenia stopnia ich wykorzystania przez pilchowate. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
15	Lis (<i>Vulpes vulpes</i>)	Przeciwdziałanie zachorowaniu na wściekliznę	Wykładanie szczepionek przeciwko wściekliznie
16	Jeleniowate: 1) jeleni europejski (<i>Cervus elaphus</i>), 2) sarna (<i>Capreolus capreolus</i>)	Inwentaryzacja i monitoring stanowisk gatunków oraz zabezpieczenie ich przed zniszczeniem	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Liczenie bezpośrednie na powierzchniach próbnych. 3. Inwentaryzacja babrzysk. 4. Inwentaryzacja jeleni na rykowiskach

17	Duże drapieżniki: 1) niedźwiedź (<i>Ursus artos</i>), 2) wilk (<i>Canis lupus</i>), 3) ryś (<i>Lynx lynx</i>)	Inwentaryzacja i monitoring stanowisk gatunków oraz zabezpieczenie ich przed zniszczeniem	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Kontrola miejsc rozrodu i zimowania. 3. Inwentaryzacja wilków poprzez stymulację głosową. 4. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
18	Zwierzęta chronione, rzadkie, osobliwe	Rejestracja osobników i oznak ich bytowania	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja oznak bytowania. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

III. Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Tocza karpacka (<i>Tozzia alpina subsp. Carpatica</i>)	Inwentaryzacja oraz monitoring stanu stanowisk i przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom	1. Kontrola stanowisk w terenie. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej
2	Rośliny chronione, rzadkie, osobliwe	Rejestracja stanowisk	1. Rejestracja stanowisk roślin i ich siedlisk. 2. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Sikory: 1) bogatka (<i>Parus major</i>), 2) modra (<i>Parus caeruleus</i>), 3) sosnówka (<i>Parus ater</i>), 4) czarnogłowa (<i>Parus montanus</i>), 5) czubotka (<i>Parus cristatus</i>), 6) uboga (<i>Parus palustris</i>)	Ochrona osobników i ich lęgów, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa	Wykładanie karmy dla ptaków w okresie mroźnej zimy w osadach Parku
2	Puszczyk (<i>Strix aluco</i>)	Ochrona osobników i ich lęgów	Kontrola i czyszczenie budek dla sów
3	Zwierzęta chronione, rzadkie, osobliwe	Rejestracja osobników i oznak ich bytowania	1. Prowadzenie obserwacji w terenie. 2. Rejestracja oznak bytowania. 3. Wykonanie dokumentacji fotograficznej

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ
ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	Oddziały – 6d, 7, 9d, 10f, g, 11c, 12d, 12f, 12g, 12h, 14c, 16a, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 73, 74a, 74b	1125,82
2	Ochrona czynna	Oddziały – 2, 3, 4, 5, 6a, 6b, 6c, 6f, 8, 9a, 9b, 9c, 10a, 10b, 10c, 10d, 11a, 11b, 11d, 12a, 12b, 12c, 13, 14a, 14b, 15, 16b, 17, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37a, 38a, 39a, 39b, 39c, 40, 41, 42a, 42b, 43, 44a, 44c, 44d, 44f, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53a, 53b, 53c, 53d, 54a, 54b, 54c, 54d, 55a, 55b, 55c, 55d, 56, 57a, 57g, 58a, 59, 60, 61, 62, 63a, 63b, 64, 65, 66, 67, 68, 69a, 69c, 69f, 69g, 69h, 70, 71, 72a, 72c, 72h, 72j, 72l, 74c, 75, 76a, 76b, 76d, 76f, 77, 78, 79a, 79b, 79c, 79f, 80, 81, 82a, 82b, 82d, 89, 90c, 90d, 90f, 90g, 90h, 91, 92, 93, 94, 95, 96b, 96d, 96f, 96g, 96i, 96j, 97, 98, 99a, 99b, 99h, 99i, 100, 101a, 101b, 101c, 101d	2082,37
3	Ochrona krajobrazowa	Oddziały – 1a-g, 1i-o, 37b, 38b, 39d, 42c, 44b, 53f, 53g, 54f, 55f, 57b, 57c, 57d, 57f, 58b, 63c, 69b, 69d, 72b, 72d, 72f, 72g, 72i, 72k, 76c, 79d, 82c, 88, 90a, 90b, 96a, 96c, 96h, 99c, 99d, 99f, 99g, 99j, 101f, 101g, 101h, 8A, 9A, 11A, 21A, 24A, 43A, 72A, 88A, 97A, 99A	184,99
Razem			3393,18

¹⁾ Obszar Parku jest podzielony na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH I
TURYSTYCZNYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ
JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
Cały obszar Parku	Do 30 osób, w grupach nie większych niż 10 osób w jednym miejscu

II. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawa Stała, oddział 1j	25
2	Ogród Roślin Babiogórskich i Ogród Zmysłów, oddział 1k	60 w dwóch grupach
3	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Przywarówce, oddział 101h	100 przy każdym punkcie
4	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Krowiarkach, oddział 3c	
5	Punkt Informacji Turystycznej i Przyrodniczej na Markowej, oddział 72g	
6	Krąg edukacyjny przy drodze na Sulową Cyrhel, oddział 60a	30
7	Krąg edukacyjny w Zawoi Markowej, oddział 72b	50
8	Krąg edukacyjny Markowe Rówienki, oddział 77a	30
9	Krąg edukacyjny przy Hali Śmietanowej, oddział 90c	50
10	Krąg edukacyjny na Gubernasówce, oddział 101d	50
11	Krąg edukacyjny na Przywarówce, oddział 101h	100
12	Miejsce, w którym znajduje się kapliczka NMP pod Diablakiem, tablica pamiątkowa, oddział 22f	150
13	Miejsce, w którym znajduje się obelisk na Diablaku, oddział 28f	400
14	Miejsce, w którym znajduje się Krzyż Czterech Narciarzy na	50

	południowym stoku Babiej Góry, oddział 28a	
15	Ślady po schronisku Beskidenverin pod Diablakiem na południowym stoku, oddział 28g	50
16	Miejsce położenia krzyża przy schronisku na Markowych Szczawinach, oddział 11Ah	500
17	Miejsce, w którym znajduje się symboliczna płyta nagrobna poświęcona pamięci prof. Z. Klemensiewicza, Polana Krowiarki, oddział 3c	100

III. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Teren przy schronisku turystycznym PTTK im. Hugona Zapałowicza na Markowych Szczawinach, oddziały - 11Ah, 11Ai	500
2	Schron turystyczny w Zawoi Markowej, oddział 72b	50
3	Schron turystyczny na „Polu Biwakowym” w Zawoi Policzne, oddział 44b	50
4	Schron turystyczny na Przywarówce, oddział 101h	100
5	Schron turystyczny przy Hali Śmietanowej, oddział 90c	50
6	„Pole Biwakowe” w Zawoi Policzne, oddział 44b, przy drodze wojewódzkiej	50

¹⁾ Obszar Parku podzielony jest na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i dużymi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

